

UNESCO I HOVEDTRÆK

UNESCO er FN's særorganisation for uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation, hvis formål er at fremme det internationale samarbejde inden for undervisning, kultur og videnskab. UNESCO's aktiviteter sigter mod fremme af undervisning på alle niveauer, videnskabelig forskning og formidling med hovedvægten på udvikling og miljøbevarelse, beskyttelse af kulturværdier, kulturel udveksling, frie medier og informationsudveksling, samfundsvidenskabelig forskning samt fremme af respekt for menneskerettigheder og demokrati.

Styrelsesrådet er UNESCO's rådgivende organ og består af 58 medlemslande, som vælges for fire år ad gangen fra seks forskellige regionale valggrupper. Styrelsesrådet mødes normalt to gange om året. De nordiske lande indgår i en frivillig rotationsordning for pladsen i styrelsesrådet, og Norge er Styrelsesrådets nordiske medlem for perioden 2005-2009. Danmark er nordisk kandidat for perioden 2009-2013. Valget finder sted under generalkonferencen i efteråret 2009.

UNESCO har omfattende erfaring som global fortaler med at udvikle strategier og normer og med at yde teknisk bistand på landeniveau inden for programområderne. Dertil kommer UNESCO's koordinerende rolle i forhold til EFA, jf. nedenfor. Den brede, integrerede sektortilgang til uddannelse, der inddrager alt fra førskoleuddannelse til universitetsuddannelse og forskning, er central for UNESCO's arbejde.

UNESCO har knap 50 landekontorer, hvoraf nogle dækker flere udviklingslande. UNESCO har stigende erfaring med operationelle aktiviteter som følge af et voksende budget på det ekstra-budgettære område, hvilket fordrer et tæt samarbejde med andre multilaterale organisationer på området, især samarbejdet med Verdensbanken, UNICEF, UNDP og UNFPA er centralt i implementeringen af EFA-programmer.

UNESCO gennemfører operationelle reformtiltag med moderne resultatorienterede ledelsestilgange, nye personalepolitikker og decentralisering, for derigennem at øge UNESCO's effektivitet. Som led i reformtiltagene bestræber UNESCO sig på at få afklaret kompetencer og ansvarsfordeling i forhold til andre FN-organisationer. Fra dansk side har man tilskyndet disse reformtiltag.

UNESCO's rådgivende rolle over for udviklingslandene er særlig vigtig i forhold til udarbejdelsen af nationale fattigdomsbekæmpelsesstrategier og sektorplaner for uddannelse for at bidrage til at opnå 2015-målene og målene for EFA. En række donorer drøfter iværksættelse af en generel evaluering af UNESCO i løbet af 2009, hvilket Danmark støtter.

UNESCO's ordinære budget for perioden 2008-2009 er på USD 631 mio. Danmarks ordinære bidrag til UNESCO's budget formidles gennem Undervisningsministeriet og beløber sig årligt til ca. 13,5 mio. kr. Herudover yder Danmark bidrag til UNESCO's arbejde med verdensarven gennem Kulturarvsstyrelsen. Det danske samarbejde med UNESCO koordineres fra UNESCO-sekretariatet i Undervisningsministeriet ledet af en general-sekretær og omfatter Under-

visningsministeriet, Udenrigsministeriet, Kulturministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Det danske udviklingssamarbejde med UNESCO udgør i overensstemmelse med finansloven 2008 40 mio. kr. i perioden 2008-2009. UNESCO's samlede frivillige bidrag udgjorde USD 494 mio. i 2006. Danmark er ved seneste opgørelse den 6. største bidragsyder af ekstra-budgettære midler, mens de største bidragsydere er Brasilien og Italien, som samlet bidrager med 50% af det samlede frivillige bidrag til UNESCO.

Programbeskrivelse

Den danske bevilling på 40 mio. kr. fokuseres på aktiviteter inden for uddannelsesområdet. Der iværksættes nye, mindre initiativer inden for klimaundervisning.

Siden 2003 har Danmark bidraget til UNESCO's program for kapacitetsopbygning i forbindelse med Uddannelse for Alle (*Capacity Development for Education for All – CapEFA*). Det overordnede formål med CapEFA er at styrke UNESCO's evne til at yde institutionel og organisatorisk kapacitetsopbygning på uddannelsesområdet til udviklingslande og andre partnere. UNESCO yder kapacitetsopbygning via en sektorbaseret tilgang, der inkluderer indsamling, analyse og bedre anvendelse af data på uddannelsesområdet i forbindelse med planlægning, monitorering og evaluering af uddannelsesindsatsen. Arbejdet sker i samarbejde med de relevante aktører i uddannelsessektoren, bl.a. Verdensbanken, UNICEF, UNDP, UNFPA, de regionale banker m.v. CapEFA blev evalueret i 2008, og der var bred enighed blandt donorkredsen om fortsat at bidrage hertil, men med øget fokusering på politik- og strategiforberedende arbejde og på de fattigste lande (LCDs). Rammen for samarbejdet mellem UNESCO og donorerne er et "Memorandum of Understanding" fra 2003, der udstikker linjen for anvendelsen af de frivillige nordiske bidrag til UNESCO. Der arbejdes for øjeblikket på en ny aftale, "Joint Financing Agreement", mellem UNESCO og Danmark, Norge, Finland, Sverige og Schweiz, der skal afløse aftalen fra 2003 med fokus på kvalitet og lige adgang til uddannelse, målrettet de mindst udviklede lande med lav performance på uddannelsesindikatorerne. I aftalen indgår fælles årlige performance reviews, ligesom der etableres fælles procedurer vedrørende overførsler, rapportering og reviderede regnskaber. Der vil blive udarbejdet performance indikatorer til brug for måling af organisationens fremskridt på området.

En række institutter under UNESCO modtager ligeledes danske midler. *Institute for Educational Planning (IIEP)*, *UNESCO Institute for Statistics (UIS)* og *UNESCO Institute for Literacy (UIL)* er specialinstitutter under UNESCO. Institutterne udfører analytisk arbejde og fungerer som UNESCO's operationelle arm med hensyn til at yde teknisk bistand til regeringer inden for kapacitetsopbygning; dette er eksempelvis planlægning og monitorering af uddannelsessektoren, statistiske informationssystemer og kampagner mod analfabetisme. De tre specialinstitutter nyder høj faglig anerkendelse og anses alle for centrale i opbygningen af kapacitet og relevant viden inden for deres områder.

Støtten til den årlige udarbejdelse af monitoreringsrapporten *Global Monitoring Report* fortsættes. Rapporten gør status for opfyldelse af EFA målsætningerne på uddannelsesområdet og er med

til at identificere, hvor der er behov for at styrke indsatsen. Rapporten ser også på spørgsmålet om finansiering af uddannelsesindsatsen. Rapporten er af høj kvalitet og sikrer akademisk uafhængighed i monitoreringen af udviklingen. Temaet for rapporten 2009 er EFA og governance (EFA and Governance: financing and management of education for greater equity and quality). Rapporten peger blandt andet på dårlig governance og manglende institutionel kapacitet som nogle af årsagerne til den manglende opfyldelse af målsætningerne på uddannelsesområdet. Rapporten bruges globalt som professionelt monitoreringsinstrument og referencedokument på uddannelsesområdet.

Der vil som noget nyt blive ydet et bidrag til *Sandwatch*, der er et fællesinitiativ mellem UNESCO's videnskabs- og uddannelsessektorer. Initiativet blev iværksat i 2001 og bestræber sig på at etablere en ramme til håndtering af klimatrusler og til fremme af bæredygtig styring af kystområder. Der udvikles og distribueres et internetbaseret softwareprogram til skoler, der kan anvendes til indtastning af data og dataanalyse samt oprettelse af et globalt register over klimaobservationer. Over tid vil observationerne kunne anvendes til at vurdere klimaforandringer. Der vil være interaktiv træning, der skal tilføre lærere muligheden for at oprette nye Sandwatch-projekter, der indgår i den globale database. Et væsentligt mål for programmet er derfor at integrere redskaberne udviklet af Sandwatch i undervisningen i de deltagende lande.

Et andet nyt indsatsområde, der falder inden for klimaundervisning, er bidrag til *Frontlines*. Projektet sigter på aktivt at inddrage oprindelige folk og indbyggere i små udviklingsøstater i at indsamle oplysninger om klimaforandringernes konsekvenser for dem og i at udvikle forholdsregler, der kan tjene til at afbøde disse. Projektet bygges på viden fra tidligere projekter, hvor der er etableret kontakt til mere end 50.000 personer fra små østater verden over. De nuancerede lokale observationer fra græsrodsniveau skal ses som et supplement til bredere og kvantitative videnskabelige data. Hensigten er bl.a. at bidrage til etablering af en innovativ politisk og praktisk ramme for bæredygtig udvikling for de små udviklingsøstater.

Endelig planlægges der et bidrag til at afholde et *internationalt seminar om klimaundervisning* i Paris 2009. Hensigten er, at seminaret skal fokusere på uddannelse og klimatiske forandringer. Seminarets vigtigste element er udviklingen af undervisningsmateriale for klimaundervisning. Der vil være deltagelse af lærere, forskere, beslutningstagere og unge mennesker fra udviklingslande, specielt fra små østater. Mulighederne for at inddrage dansk ekspertise på området vil blive undersøgt. Formålet med seminaret er øget opmærksomhed om behovet for uddannelse specifikt rettet mod klimatiske forandringer. Resultatet af seminaret forventes at være indsamling og evaluering af information og gode erfaringer fra de eksisterende undervisningsnetværk.

Der ydes fortsat støtte til *International Programme for the Development of Communication (IPDC)*, der er UNESCO's program til fremme af fri og uafhængig kommunikation i udviklingslande. IPDC arbejder for ytringsfrihed, den frie udveksling af ideer og universel adgang til viden, herunder universel adgang til informations- og kommunikationsteknologier. IPDC har blandt andet udviklet indikatorer for frie og uafhængige medier, for derved at skabe mulighed for at måle, hvorvidt et lands befolkning har ytringsfrihed.

Tværgående hensyn og prioritets hensyn

I forbindelse med det danske bidrag til kapacitetsopbygning fokuseres der som led i opfyldelsen af 2015-målene og EFA-målene på lige adgang til uddannelse. Den globale monitoreringsrapport følger udviklingen af opfyldelsen af de enkelte målsætninger og kan påpege, hvilke indsatser der kan bidrage til at opnå lige adgang til uddannelse for piger. I udmøntningen af det danske UNESCO-bidrag for 2008 og 2009 ydes bidrag til mindre projekter inden for klimaundervisning, der udover miljøspørgsmål også inddrager oprindelige folk og menneskerettigheder.

Koordination med andre programmer og projekter i modtagerlandene: Som opfølgning på UNESCO's meget brede mandat følger man fra dansk side nøje udviklingen og reformuleringen af UNESCO's rolle i "One UN". Samarbejde mellem alle organisationerne involveret i opbygningen af bæredygtige uddannelsessektorer på landeniveau er essentiel for gode resultater. Med dansk indvalg i Styrelsesrådet vil der være øget mulighed for at arbejde for de danske og fællesnordiske interesser om reformer og krav til UNESCO's fokusering på organisationens komparative fordele.